

POGAJ BÓT

ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOW

8. číslo · ISSN 0032-4132

Budyšin, awgust 1984

Lětnik 34

Hrono za awgust:

Jězus praji: Přetož što pomha čłowjekej, hdy by wón runje wšitkón swět dobył a škodu wzał na swojej duši? Mark 8,36

W Ochranowskich heslach, kotrež su prěnje a zakładne źórło za wšitke hrona a bibliske čitanja, steji za awgust hrono w přeložku ekumeniskeho teksta. Tón by so do našeje wšednje serbsčiny takle přeložil: Što pomha čłowjekej, zo do- budže wón cyły swět, při tym pak swoje žiwjenje zhubi?

Za starych bě duša takrjec nošer žiwjenja, a tohodla rěka škodu wzał na swojej duši tež telko kaž mortwy być.

Po zmysle našeho hrona pak by zmysl był někak tajki: Může so stać, zo čłowjek hišće jě a pije, a to samo jara dobre wěcy, zo wón hišće plapota a to wo jara drohich wěcach, zwjetša wo pjenjzach, zo ma wón zwonkowne znamjenja žiwucha, ale zo je wón poprawom mortwy, njekmany k zhromadnemu žiwjenju ze swojimi sotrami a bratrami-čłowjekami.

Što je poprawom žiwjenje?

Křescenjo hladaja na swjeho Knjeza Jězu Chrysta, hdyž pytaja wotmołwu na tute prašenje, chcedža džě woni stać w jeho naslědnistwje. Wón je za nas při- kład praweho, dopjelnjeného žiwjenja, dobyteho žiwjenja. Zo bě jeho žiwjenje dobyte, je poprawny wobsah našeje wěry, zo je wón z rowa stanyl.

Kak bě Jězus žiwy? Wón pytaše sej jako přenje, jako bě so z kruha swójby wotsalił, přečelow, z kotrymiž wjedžeše zhromadne žiwjenje. Z nimi so rozmoł- wješe wo wažnych prašenjach žiwjenja. Jako chejstaj so nowaj wučobnikaj

k njemu přidružić a so prašestaj, hdže a kak wón bydli, skedźbni wón jeju na to, zo nima wón ani swjeho městna, hdžež by móhl swoju hłowu položiť k spanju.

W Jězusowym žiwjenju hraja potaj- kim po wšěm zdaću zwonkowne wěcy, kaž jěsć a pić a bydlenje jara mału ról. Wotpowědných wuprání mamy wot njeho dosć – dopomny so na nje! Wažne je za njeho, z druhimi zhromadnje žiwy być, haj za nich žiwy być a na koncu samo, jako je to trjeba, swoje žiwjenje za druhich woprować.

Zapadoněmska teologowka Dorothee Solle, kotraž je loni na VI. schadźowanju Swětoweje rady cyrkwjow pod temu „Jězus Chrystus – žiwjenje swěta“ dźer- žala jedyn z najbóle wobkedźbowanych referatow – wot kotrehož pak je so ofi- cialna zapadoněmska cyrkwinska dele- gacija distancowała, dokelž je wona na- stajenje k žiwjenju w zapadoněmskej towaršnosći zasadnje kritizowała – je w swojej knize „Die Hinreise“ wo Jězusu tole prajiła:

„Jězus je so radikalnje na stronu žiwjenja stajil a přečiwo smjerći wojował, hdžež ju wón nadeńdže: smjerć wosa- dneho, z kotrymž ničto njerěčeše a ko- trehož so ničto njedótkaše, socialnu smjerć cłownikow, kotřiž kaž hóstni dźe- lačerjo pola nas ničo njeplačachu, a fy- zisku smjerć tych, kiž njeběchu hišće žiwi byli. Při tym ma so něšto wobkedź- bować, bjez čehož njemóžeš Jězusowy poměr k smjerći zrozumić: Či mjenujcy,

kiž kaž Jězus a jeho přečeljo wojuja přečiwo namócnej smjerći, kotraž so wot čłowjekow za čłowjekow čini, pře- čiwo socialnej (Solle je před tym ryo- wała, kak so w towaršnosći, hdžež knježi profit, čłowjekowo socialnje morduja) a fyziskej smjerći, njejsu za sebje wu- mřeće jako to najhórše wobladowali, štož móže so čłowjekej stać. Woni su so wot smjerće wobknježeného žiwjenja bóle bojeli hač wumřeća.“

Što je wot smjerće wobknježene žiwjenje?

To je žiwjenje, kotrež słuži tomu, cyły swět – telko kaž je mi móžno – za sebje dobyć. Njesměmy to zaměnić z při- kaz- nju, sej zemju podćisnyć, wo čimž smy njedawno na našim cyrkwinskim dnju přemyslowali. Zemju sej podćisnyć chce- my w zhromadnosći wšěch čłowjekow dobreje wole, zo by wšitkim słužiła k lěpšemu žiwjenju. Dobyć chce jed- notliwce swět, zo by wón jenož jemu słužil. Jemu je wšojedne, zo trada 800 milionow čłowjekow na swěće hłód, zo je cyły swět w straše, so přez přewjele industrije zničit: wón chce jenož měc. měc...

Prawe žiwjenje, kotrež w naslědnis- twje Jězusa dobudžemy, je žiwjenje z druhimi hromadže, je žiwjenje za dru- hich. Te so hižo tu započnje, a jenož tajke žiwjenje so přez wumřeće nje- zniči, ale přetwori do toho, štož my we wěrje mjenujemy wěčne žiwjenje.

Cyril Pjech

60 lět pozawnowy chór w Bukecach

Naš pozawnowy chór swječeše na nje- dželi kantate (20. meje) swój 60lětny ju- bilej.

Zajimawe je, zo 1924 pohon k zało- ženju přindže z rjadow tehdomnišeho serbskeho spěwarskeho towarstwa „Ra- dosć“.

Wosebje bě to serbski prócowar Pawol Lubjenski, kiž je so za to jara zasadzo- wał. Wězo je wosadny farar Mjerwa so tež wo nowy chór ze wšěj lubosću a prócnivosću starał.

Přez cyły čas dujachu piskarjo bjez přestaća Bohu k česći a wosadže k na- twarjenju a zwjeselenju, kaž hižo w jich statutach z lěta 1924 steji.

K wosobam na wobrazu přindže ni- mo druhich hišće 10 młodostnych, kiž su před krótkim hakle jako započatka- rjo do chóra zastupili, ale na swjedžen- skich kemšach hižo k přenjemu razej samostatnje wustupichu. Tak je chór džensa hišće někak tak syny, kaž před 60 lětami, zo mjenujcy wobsteji z ně- kak 30 člonow. Wosadny farar Taesler je sam aktiwny dujer.

Cyrkwinske žiwjenje bjez pozawno- weho chóra sebi w Bukecach myslit nje- móžemy. Při skoro wšitkich pohrjebach džěl dujerjow sobu skutkuje. G. Lazar

Džensniši Bukečanski pozawnowy chór z fararjom Taeslerom

Farar Bětnar njebohi

Pjatk, 8. junija, smy swojemu lubemu bratrej Bětnarnej na Tuchorskim pohrjebnišću w Budyšinje poslednju službu wopokazali.

Bratřa sup. Wirth, farar G. Lazar a farar Albert postrowichu při marach ze serbskim hronom, přetož wón slušese k nam Serbam. Wšak je hač do kónca swójeho žiwjenja přeco zaso ze serbskim Božim słowom nam služił.

Narodźił je so 16. meje lěta 1907 w Gersdorfu pola Glauchaua. Jeho nan bě tež z fararjom. Pawoł Gerhard studowaše bohosołowstwo w Tübingen, w Bethelu a w Lipsku. hdžež zastupi do stareho studentskeho zwjazka „Sorabija“, hdžež smědzachu tehdom tež byc Němcy. Tam pak zezna Serbow. A farar Boje z Budestec wabješe jeho do serbskeho farstwa.

Wón wobdźěli so na serbskim seminarje pola fararja Zarjeńka w Chwaćicach, hdžež běše tež w lětomaj 1930/31 z farskim wikarom. Tam smój so tehdom zeznałoj. Wón bě wobdarjeny za cuze řeče a serbsku dokładnje nawukny. Wot 1932 do 1949 bě wón z druhim fararjom w Budestecach. Dyrbješe pak džewjeć lět zwonka domizny přebywać – we wojnje a wójskej jatbje, z kotrejež wróci so runje kermušu 1947.

Budestečanam, kiž su to tehdom sobu dožiwi, je njezapomnite, kak jeho wosada postrowi ze 126. psalmom. Bohužel klacaše z jeho strowotu: Dla wotewrjeneje tuberkulozy dyrbješe so dać lěkować w hojerni Hohwald. A po tym njebě radzomne, zo skutkuje we wulkej wosadze Budestecy, hdžež běše tež hižo farar Rejzler.

Tak přewza wón mału faru Eschdorfu pola Drježdźan wot 1949 do 1973. bohužel nic wjace w Serbach.

Ale Serbstwo njeje zabył. Porjadnje je jako wuměnkar ze Stolpina (Stolpen), hdžež na wotpočinku bydleše, do Budestec jězdźi a je tam dwójce wob lěto serbsce předował, posledni raz dnja 1. apryla lěta 1984, potajkim krótko do swójeje smjerće. Na Kublanskim dnju w Budyšinje 20. februara 1978 měješe tež předowanje. A dnja 7. nowembra 1981 je swěrneho serbskeho prócowarja Pawoła Hajnu w Budestecach pohrjebał, hdžež njeboćičkemu tež někotre słowa w jeho maćeršćinje wěnowaše, tak zo tehdom přítomny pater Stanij Nawka ze Zdźěrje pozdźišo za blidom wobswědči bratrej Bětnarnej: „Wy pak sće derje serbsku řeč nawuknyli!“

Skoda, zo njemóže nam dale služić.

Dnja 22. meje jeho cyle nahle Boža ručka zaja a wón dyrbješe so podać do chorownje diakonisow w Drježdźanach. Tam džěše wón po krótkej, ze sćerpliwosću znjesenej chorosću dnja 4. junija na božu prawdu. Wón bě 48 lět woženjeny z Chrystu, rodzenej Renčec, z džowku doholětneho přjedawšeho Wjelečinskeho fararja Jana Renča a jeho mandželskeje Margarety rodzeneje Křižanec z Hodźija. Z mandželstwa pochadźachu tři džěci: Dorothea, Margarete a Friedemann.

Naš bratr Bětnar pak wotpoču w měrje a wěčne swětlo njech so jemu swěći.
G. L.

Słowo džaka wosadneje:

Zašly tydžeń, dnja 8. junija 1984, pochowachmy našeho něhdyšeho doholětneho serbskeho fararja, knjeza G. Bětnarja w Budyšinje na Tuchorskim pod heslom „zo tym, kotřiž Boha lubuja, wšitke wěcy k dobremu služa“.

16. meje 1907 bě so Paulus Gerhard Böttger narodźił w Gersdorfu wokřes Glauchau a 4. junija bě na sćěwkach zajeća božeje ručki w Drježdźanach wumrěł.

Dosć wjele ma so naša Budestečanska wosada jemu džakować, nic jenož za jeho dušepastyrstwo abo doholětne kemše, wosebje serbske. Z njeboh fararjom Bojcom by sej zaslužil zo by wosada na njeho spominajo so džakowała (na př., zo je naš wosadny dom swójstwo cyrkwe itd.).

Serbšćinu bě jako Němc dosć derje nawuknył a ju hišće – hačrunjež njebě lětdžesatki dołho žane serbske słowo řeča – wobknježeše. Tak nam hišće každe lěto w našej lubej maćeršćinje předowaše. Dnja 1. apryla 1984 bě nam tuž poslednjemu razej ze serbskimi kemšemi služił a nam Bože wotkazanje wudźělił. Kak bě so jemu při započatku we wosadze ze serbšćinu zešlo, wo tym bě nam 1980, jako swječachmy naš wulki cyrkwinski jubilej, poľny humora powědał. Kak bě sonił, zo na klětce Němcam

Gerat Lazar

Stawizny serbskich cyrkwinskih dnjow

15. serbski cyrkwinski džěń bě dnja 18. junija w Delnjeju Łužicy

W přeprašenju k tomu w junijskim čisle 1961 našeho PB je řeč wo tym, zo sej cyrkwinske žiwjenje w našich dwurěčnych hornjołužiskich wosadach bjez serbskeho cyrkwinskeho dnja docyla wjace myslić njemóžemy: „15 lět dołho mamy jón. Wón k nam sluš a my k njemu. W lěće 1961 pak swój cyrkwinski džěń trochu jinak wotmějemy. My křesćenjo smy hibići ludžo. Njetrjeba byc přeco samsne wašnje, samsna zwonkowna forma, samsny „šema“, po kotrymž so zložujemy. Lětsa zwjazamy z cyrkwinskim dnjom wulět do Delnjeju Łužicy.“

Tak smy njedźelu rano ze wšelakimi busami wotjěli. Bohužel su nam w poslednjeju mjeńšinje hišće někotre busy wotprajili. Tohodla njemóžachu wšitcy sobu jěc.

Tón raz njebě dopołdnja jedna wulka serbska boža služba. My chcychmy tola našim Delnjoserbam móžnotu dać, so wobdźělić, a tohodla dyrbjachmy do jednotliwych wsow. A to běchu Wjerbno (Werben), Křišow (Krischa), Popojcy (Papitz), Borkowy (Burg), Brjazyn (Briesen), Debsk

serbsce předuje, dokelž bě swój koncept zaměnił.

Na našich Budestecach wšak wisaše z dušu a wutrobu a rady sej k nam dojědže. Žadny kroć njezańdže, zo njeby, do wsy hladajo, lubowany naš Boží dom z wočkomaj pomajknj a – wo tym sym přeswědčena – so tež za nas modlił.

Wjeselił bě so wězo tež nad wobnowjenej cyrkwju w Eschdorfu a jeje poswjećěnjom składnostnje konfirmacije dnja 13. meje, hdžež bě so hišće wobdźělił. W tutej wosadze bě skutkował po přichadze fararja Rejslerja. Žony našeje wosady běchu sej před lěta raz tam dojěli.

Jako farar Bětnar před dwěmaj lětomaj woswjeći swój 50lětny ordinaciski jubilej, pobychemy jako swójbna „delegacija“ w Stolpinje, hdžež bydleše na wotpočinku. Swjatočnu nutrosć zahaji tehdy džowka Margaretha, kotraž skutkuje tu w Budyšinje jako sotra w poliklinice, ze swojim wuběrnym hraćom na pišćelach. We wutrobje so wjeselo pódla swójeje mandželskeje, kotraž z našeje susodneje wosady pochadza, zynkam sluchaše.

W bydlenju při swačinje mj. dr. powědaše, kak něhdy na poľnych Budestečanskich kemšach žony hłowu podesilichu, hdyž so mjeno „Jezom Krysta“ wupraji. Hač drje tute rjane wašnje hišće něchtó znaje?

W nowembru lěta 1981 bě měł w Budestecach serbski pohrjeb. Tež při jeho kašću so serbske słowa wuprajichu.

Sup. z Pirna měješe pohrjebnu narěč, a po njej přistupichu fararjo ke kašćej, každy wuprajo hrónčko z biblije. Tež naši česćeni serbscy fararjo běchu přítomni.

Chce-li něchtó z wosady při jeho rjewje modlitwu wuspěwać, smy my, kiž běchmy jemu sobu poslednju česć wopokazali, rad zwólniwi, sobu hić a row pokazać.

Budestečanscy so jemu džakuja za wšo. Njech spi w Božim měrje a wěčne swětlo so jemu swěć!
T.

(Dobrick), Žyłow (Sielow) a Dešno (Dissen).

Kemši smy potajkim w naspomnjeńnych wosadach pobyli a smy so wjeselili, móc dožiwjeć jich žiwe bože služby po trochu hinašej liturgiji. Zdźěla předowachu delnjolužicy a zdźěla naši hornjoserbscy fararjo. Předowanje běše němske, a tola smy sej zwěriłi, wosadnym po tym tež někotre biblijske słowa delnjoserbsce prajić. Po kemšach su nas naše sotry a naši bratřa w Blótach pře wšu měru lubje witali a w swóжих domach hospodowali.

Popołdnju běše wulke wuhotowanje za wsěch z Hornjeje a Delnjeje Łužicy w Borkowach. Hesło bě: „Jězús je přišoł – k čemu poprawom?“ Superintendent Rössler-Zly-Komarovski, dotalny Borkowski farar, nas najprjedy postrowi. Potom nas zastupnik Borkowskeje wosadneje rady delnjoserbsce postrowi. To nas wosebje zwjeseli. Po krótkich słowach předsydy, fararja Lazarja, porěča knjeni Martha Pětrowa z Wadec wo tym, što za nas naša cyrkej, naša řeč a naš Knjez Jězús Chrystus woznamjenjeja.

Generalny superintendent D. Jacob-Choćebuski so zaběraše z heslom dnja „Jězús je přišoł – k čemu poprawom?“ Jeho wotmołwa: Je wón snano přišoł.

zo by wěšte pobožne wupyšenje našeho žiwjenja był? Ně, wón je zakład za naše žiwjenje a naše wumrěće.

A potom nas superintendent Schüller-Choćebuski wosebje zwjeseli ze swojim žortniwym a po wutrobje nam bliskim słowom: „Wy“, tak wón praji. „sće lošo měli w Hornjej Łužicy, so jako Serbja wuchować, hač my tu pod pruskim knjejtstwom!“

Na kóncu so superintendent Wirth wšitkim dżakowaše a napominaše nas, zo bychmy swěrní wostali.

Z delnjoserbskim Wótčenašom so skonči tale rjana zhomadžižna. Haj, rjenje bě, a my smy sčerpliwje znjesli, zo nas tam samo w božim domje kuntwory chětro čwělowachu. —

Za nas pak hišće kónc cyrkwinskeho dnja njebě! My wotjědžemy z Bórkowow do Wjerbna, do ródneje wsy delnjoserbskeho basnika-fararja Mato Kosyka. Tu nas postrowi wosadny farar Winkel, a superintendent Wirth nas skedźbni na drohoćinku tam, na spowědny keluch, kiž bě wokoło lěta 1650 z Čech do Wjerbna přišo, z kotrehož bě hrabja Joachim Handrij Šlik piš, jako krótko do swojeje nahleje smjerće hišće jónu bože wotkazanje dósta. (Šlik běše zmužity a sprawny wójwar za ewangelsku wěru w Čechach był. Jemu bě so za krótki čas poradžilo, swobodu za ewangelskich tam wubědźić. W njezbožownej bitwje 1620 na Bělej horje před Prahu podležachu ewangelscy. Kejžor da 21 wjednikow zajěć a wotprawić, mjez nimi běše Šlik.)

Za tych, kiž njetrjebachu domoj chwatać, běše w 19.00 hodź. hišće wječorna nutrnosť w Choćebuskej klósterskej cyrkwi, zo bychy so Bohu knjezej dżakowali za wšu pomoc a lubosć, kotruž je nam runje na tutym žohnowanym dnju wopokazał. —

sće plód wosadnych dnjow w tutych kónčinach, kotrež je farar Siegfried Albert — tu jeho hišće tak mjenuju, hnydom hinak — organizował, dżak jemu!

Zastupjer našeje krajneje cyrkwyje bě wyši krajnocyrkwinski rada Fritz. Wón přinješe nam wjesołu powěsć: **Mamy zaso Serbskeho superintendenta.** Farar Siegfried Albert — Budyšin-Michałska je pomjenowany a so zapokaza, hdyž namaka biskop za to termin — čaka potajkim na nas daši wjeršk cyrkwinskeho žiwjenja!

Wo předowanju so praji, zo je farar Jan Lazar pokazał strožbje na winowatosće, kotrež wurustu za nas křesćanow z našeho twjerdženja, zo je nam Boh zemju přepodał, zo bychmy sej ju podčisnyli. Myslu sej, zo je to najpřjedy woprawdže wostrožbjace, zo dyrbymy pak hladajo na wulkosć problemow, kotrež džensa z tutoho nadawka wurustu a wo kotrychž je so na cyrkwinskim dnju tež rečalo, spytać dobyć nic jenož rozum, ale horce wutroby wěrjacych za wumóženje swěta!

Rozprawu wo wšem napisa nam sotra Hempelowa. Wona njemóže wězo za awgustowske čisło hotowa być, dokelž dyrbja manuskripty hnydom do čišćernje. Wjeselimy so na jeje rozprawu!

Cyril Pjech

Wědomostna konferenca wo J. A. Smolerju

Na přeprošenje Instituta za serbski ludospyt při Akademiji wědomosćow NDR wobdžělich so 13. a 14. junija na wědomostnej konferency pod temu: „Jan Arnošt Smoler a jeho doba“. Smoler je dnja 13. junija lěta 1884 zemrěl. Z jeje přiležnosće wotmě so tež při jeho pomniku kładženje wěncow a rjana swjatočnosť, na kotrejž dźeržeše župan Budyskeje župy, kotraž nosy Smolerjowe mjeno, dr. Helmut Faska jara dobru narěć. Rano samsneho dnja běchu zastupjerjo serbskeho zjawneho a Budyskeho politiskeho žiwjenja tež na rowje wěncy kładli.

Konferencu w Serbskim domje zahaji direktor instituta, prof. dr. Kasper. Wón wupraji někotre jara zajimawe mysličky, z kotrymiž so sprěćelić by tež nam hojiło: Smoler je ze swojim džěłom a skutkom spěchowal přechod našeho luda wot feudalno-ludoweho do byrgarsko-narodneho časa. Hdyž zaběramy so z jeho skutkom, njeńdže jenož wo zašłosć, ale wo zmištrowanje přitomosće, a kulturne herbstwo wjaza zašłosć z přitomosću.

Doprědkarske mocy našeho luda twarja džensa přichod za Serbow w proletarisko-internacionalistiskim swěće. Hdže steji tu ewangelske Serbstwo? Mam začić, zo mějachmy tu daleko rozšěrjeny nahlad, zo ewangelske Serbstwo ze zachadžacej byrgarskej (pola nas w Serbach maľobyrgarskej-burskej) towaršnosću a jeje poslednimi zbytkami sobu zahinje. Wěšte nowe wubudženje pak dawaja nam nadźiju, zo snadź tola namakamy nam poskićeny přichod tež w socialistiskej towaršnosći. Sam sym slyšał, kak je statny sekretar za cyrkwinske prašenja Gysi prajił: „Smy so na dołhi, dołhi puć z Wami zhromadnje zarjadowali.“

Zahajenju scěhowaštej dwaj hłownej referataj, wo kotrymajž móžu tu podać jenož temy, Dr. P. Kunze rečeše wo „Smoler a jeho doba“ a prof. dr. Šewc z Lipska wo „Smoler a wuwicé moderneje hornjoserbskeje spisowneje reče we 19. lěstotku“.

Tež třeci přednošk móžemy mjenować hłowny: dr. F. Förster rečeše wo: „Serbska ludowěda w 19. lěstotku, wosebje za čas Smolerja“.

Po tutych hłownych referatach scěhowaše 25 krótkoreferatow wo wšelakich temach, kotrež njemóžemy tu ani nalić. Tež wšitkich přednošowarjow njemóžemy mjenować.

Zajimawe bě, zo běchu přednoški we wšelakich rečach: němšce, pólsce, česce, rusce, wjetšina wězo serbsce.

Wulki začićsć zawostaji, jako so w jednej diskusiji mjez přednoškami wědomostnik-doktor z Berlina, rodženy ze Stollberga w Rudnych horach, potajkim čisty Němc, we wuběrnej serbsčinje něšto prašeše profesora z Jendźelskeje a tutón Jendźelčan w runje tak rjanej serbsčinje na to wotmołwi! To bychy dyrbjeli či slyšeć, kiž spěšnje našu maćeršćinu zacpěwaja abo ze swojimi džěćimi serbsce njerěča, hačrunjež by to lochko móžno bylo!

Wobšěrnosť temow, kotrež so w zwisku ze Smolerjom a jeho časom a jeho skutkowanjom wobjednachu, bě wobdźiwanja hódna, tež to, kelko su serbscy, čěscy, němšcy, ruscy, juhosłowjancy, sowjetscy, pólscy, jendźelscy, boľharscy a druzi wědomostnicy wo jeho wuznamje wuslědžili. Hižo fakt, zo syn našeho maľeho luda džensa zaběra wědomostnikow z telko krajow, je dopokaz jeho wuznama a našeho wuznama w ensemblu ludow.

Kaž njebě při zjawnym česćowanju Smolerja při jeho pomniku žane oficialne wobdžělenje cyrkwyjow — štož ma so zawěsće wobzarować —, tak njerěčeše so w tež žanym přednošku wo wuznamje Smolerja za cyrkej a za ewangelske Serbstwo. Štož bě loni pola Němcow móžne při česćowanju Luthera, by zawěsće tež tu móžne bylo, hdy bychy wotpowědne styki wobstali. Ale njeje wšak bohužel scyła hišće jara dołho, zo so mjez nami ewangelskimi Serbami polemizowaše přećiwu Serbskemu institutej!

Wuznam tež za nas by wón zawěsće měl, kaž spytach horjeka hižo naspomnić. Kaž wón njebě žadyn serbski nacionalist a je tola naš lud njesměrnje dale přinjesl, tak tež džensa njeleži w žanej formje nacionalizma naše narodne spomóženje. Cyril Pjech

Prěnje schadźowanje nowowuzwoleneje Krajneje synody wot 5. hač do 9. meje w Drježdžanach

22. krajna synoda je swoje prěnje schadźowanje skončiła. Konstituowanje noweje synody bě po předstajenju synodalow trěbne, 41 synodalow je nowych. Bohužel je jich jeno maľo džělaćerjow a jenož džesać žonow, za to pak wjace „inteligency“. Zestajenje synody njehodźi so wobwliwować, 60 synodalow z cyleje sakskeje krajneje cyrkwyje je so wot cyrkwinskih předstejićerstwow w tajnej wólbje wuzwoliło. 20 městnow za powołanja do synody je tež hižo přez wustawu krajneje cyrkwyje w dalokej měrje postajenych.

We wotwěrjenskich kemšach njedželu zawjaza krajny biskop dr. Jan Hempel nowych synodalow w Chrystusowej cyrkwi w Drježdžanach-Strehlen.

Po kemšach započa so prěnje zjawne posedženje synody. Kóžda synoda woli sej swojeho prezidenta. Hač do wólb prezidenta ma po lětach najstariš synodala jako „prezident-stariš“ posedženje nawjedować. Tutón „starobny pre-

Cyrkej w Dešnje

Serbski ewangelski cyrkwinski dzeń 1984

Schorjenja dla njemóžach so na nim wobdžělić, hačrunjež běch sej njedželu za to wosebje swobodnu dźeržał. Telefonisce pak hnydom pónđzelu rano scěhowane zhonich!

Hačrunjež njebě wjedro jara přijomne, bě wobdžělenje lěpše hač loni w Budyšinje. Naliči so wot jednych na 170, wot druhich na 200 ludźi. To je dobre znamjo: Hišće njeje naše ewangelske Serbstwo zhubjene!

Zwjeselace je tež, zo běchu ludžo z Wójerowskich kónčin přijěli. To je zawě-

zident“ běch ja. Bě to za mnje wulke překwapjenje, zo běch z 59 lětami hižo najstarši. Pokazuje pak to tež, kak mloda synoda je a zo so generacija, kotraž je dožiwiła wójnu, pomału rozžoňuje.

W krotkej narěči postrowich synodu z postrowom ewangelskich Serbow „Pomhaj Boh“ a „Božemje“ – z božej pomocu a w božim mjenje chcemy nowych šěš lět synodalneho džěla započěć.

Synoda wuzwolila po třoch přechodach dipl. ing. Rolfa Böttchera z Grünhaina w Rudnych horach za swojeho prezidenta. Wón je 49 lět stary a džěla aktiwnje w hibanju cyrkwinskeho kongresa a cyrkwinskeho dnja sobu. Za jeho zastupjerow wuzwolili synoda superintendenta Thomasa Küttlera z Plauen a dr.-ing. Rainera Gäblera z Lipska.

Při kóždym nalětnim schadźowanju podawa Znutřkowne misionstwo swoju lětnu rozprawu. Wona pokaza, kelko džěla ma so w diakoniji na chorych, zbrašenych a socialnje wohroženych čłowjekach wukonjeć. Trěbne njejsu jenož pomhace, ale tež dawace ruce. Synoda wobzamkny, zarjadować wopyty w domach Znutřkowneho misionstwa, zo by problemy na městnje zeznała.

Wyši krajnocyrkwinski rada dr. Schwintek džěržeće zawodny přednošk k „Lima-tekstam“. Z tutymi změje so synoda nazymu zaběrać.

Prezident Böttcher rozprawješe wo prócowanjach, zo by přišli k Zjednocenej ewangelskej cyrkwi w NDR. Z časa tak mjenowanych Eisenachskich doporučenjow w léce 1978 je so wo tym wjele přemyslowało a jednało. Přez wotpokazanje přez Berlinsko-Braniborsku synodu je so tute předewzaće hižo jónu nimokuliło a nětko zaso. (Rozprawjachmy wo tym – přisp. red.). Ma so dale džělać na teologiskich zakładnych artiklach. Dale ma so spytać, přez wutwar a polěpšenje Zwjazka ewangelskich cyrkwjow mnoho z toho přewzać, štož měješe so přez Zjednocenu ewangelsku cyrkwe (VEK) zwoprawdźić. W léce 1978 chcychu přez zwjazkowu zhromadnosć docpěć jednoríše, přehladniše a tuńše organizatoriske formy ewangelskeje cyrkwe w našem kraju. Wulke předewzaće je so najprjedy jónu k aktam položilo. Budže pak so jónu zaso wo tym jednać.

Synodalne džělo, to dožiwimy stajnje zaso, je tež, sčěrpliwý być móc. W instituciji cyrkwe so wěcy jara pomału a wobmyslnje přeměňeja.

Za čas schadźowanja dožiwich žiwý zajim mnohich synodalow za žiwjenje Serbow. Dyrbjach na mnohe prašenja wotmołwić. Snadž poskići so w přichodnym času jónu přiležnosć, skrótko wo stawiznach našeho serbskeho luda rěčeć. Po mojich zdaću by to trěbne było.

Kurt Łatki, serbski synodala

Młodžinske lěhwo Čerwjeneho križa w Barće

W mejskim prózdniskim tydženju so zhromadźichu skupiny młodych saniterow w Polytechniskej wyšej šuli w Barće, hromadže z dorostlymi a młodostnymi pomocnikami. Štyri dny pobychny w tutej hospodliwej wosadže. Přecelni su Bartscy ludžo, hač bě to w šuli abo na dróze, w kuchni abo we wobchodach.

Pondźelu, 14. meje 1984 sej tam dojdžechmy. Běchmy někak 120 džěci. Mějachmy wučbu w „přenjeje pomocy“, w transportowanju chorych abo ranjenych, wo hojacych zelach, orientaciji w krajiny a wšelke druhe. Bě to poslednje přihotowanje na wubědźowanje. Srje-

du bě potom tak daloko. Skupiny – jedna wobsteji z 10 džěci – so podachu na start. Z cyłego wokrjesa běchu přichwatali, z horow kaž z hole. Popołdnu so wustaji, kak běchu „wotřezli“. Napjatosc rosćeše, jako so jednotlivje šule, z kotrychž skupiny pochadzachu, wozjewichu. Škoda, zo njedosta každa skupina medalju, prócowali so tola wšity běchu.

Skupina, kotraž bě sej přenje městno wudobyla, potajkim „wokrjesny mišter“, pak so hobersce wjeseleše. Mjez sobu so běchu šcipali a kusali, njewědźachu hižo, kak jich wjesele zwuraznić. Zwjetša pochadžeja džěci z křescanskeho staršiskeho doma. Wječor na apelowym naměće so sta, zo so Bohu česć da. Ochranowske hesło bě za tón džen „Bohu šamemu česć“!

Lubi Bartscy wosadni a džěci, hač drje je so tam, wokoło Thälmanoweho pomnika hižo hdy raz modliło? Tehdy so to wotrě sta. Wutroba bě z wjeselom přepjeljena.

Tuta skupina potajkim dyrbbeše 27. meje na wobwodne wubědźowanje, kotrež so přewjědžeše w Pirnje-Copitz. Je to wulkotne „Freizeitentrum“, tež za kupanje je skladnosć, kotruž naše džěci, slědžy za wodu kaž žaby, wuzichu.

Z cyłego wobwoda Drježdžany so najlěpše skupiny zeńdžechu. Před wjele, wjele lětami wudobychu sej raz „młodži sanitery“ za naš wokrjes jednu medalju. Što budže lětsa z džěcimi z njeznateje wjeski Hornjeje Łužicy? Nō, wudobychu sej bronzowu medalju. Z blyšćatymi wočemi sej ju wokoło šije pójnyc dachu. Přewodnica so dyrbbeše jara wobknežić, zo jej njebychu přewjele sylow ronili, z wjesoloscú a džakom.

Na domojjězbje nawuknychmy hišće nowy spěw:

„Spěwaj ze mnu haleluja,
spěwaj ze mnu Bohu džak.
Dokelž chcemy Bohu džakować.
za wšo, štož nam darił je.“

T.

POWĚŚĆE

Zhorjlec: Druhi bibliski kongres NDR wotměje so 26. do 29. septembra 1985 tu pod temu: „Žiwjenje z bibliju“.

Zarjadowar kongresa je Bibliski skutk (Bibelwerk) – to je džělowe zjednocenstwo wšech štyrnaće Bibliskich towarstwow w NDR. Při tym wobsteji zhromadne džělo z biblisko-pastoralnym džělowym městnom romsko-katolskeje cyrkwe a ze swobodnymi cyrkwimi. K tutomu kongresaj, kotryž je w swojim wašnju jónkročny na swěće, wočakuja so mnozy hosćo, tež z wukraja. ena

Schwerin: Njedźelu, 1. julija, zapokaza so tu nowy Mecklenburgski biskop, farar Gotthart Stier do swojeho zastojnstwa. Dotalny biskop Rathke njebě so dał znowa wolić a chce so stać zaso z jednorým fararjom w swojej cyrkwi.

Na zapokazanju wobdžěli so tež statny sekretar za cyrkwinske prašenja, Klaus Gysi.

Berlin: Za čas Narodneho festiwalu młodžiny NDR běchu w Berlinje mnohe cyrkwe za wobdželnikow festiwalu wotewrjene. Skičachu so možnosće k rozmołwam a informaciji.

Wosebje w Marijnej cyrkwi direktnje při telewizijnej wěži bě mnoho wopytowarjow a wotmě so mnoho rozmołwow. Běchu we wšelakich cyrkwach tež wše-

wjach tež za skutki solidaritě w Mollake wustajeńcy. Hromadže so w cyrkwambique. ena

Dessau: Delegacija Čěskosłowakskeje husitiskeje cyrkwe z patriarchom dr. Novákow z Prahi wopyta anhaltsku krajnu cyrkwe. Hosćo mējachu mnohe rozmołwy, a kontakty wobjeju cyrkwjow so přez to pohlěbšichu. ena

(Přisp. red.: Tuta čěska cyrkwe je w léce 1920 nastala z tamnišnje romsko-katolskeje a zložuje so jara na husitiske tradicije.)

Genf: Dnja 12. junija, na přim dnju swojeho wopyta w Šwicy, wopyta bamž Jan Pawoł II. dvě a pol hodžiny dołho Ekumeniski centrum. Philip Potter jeho postrowi.

Bamž a Potter mējaštaj narěče, w kotrychž so přeće za jednotu wupraji. ena

Južna Afrika: Generalny sekretar Južnoafrikskeje cyrkwinskeje rady, biskop Desmond Tutu, je njedawne pučowanje ministerskeho předsydy Botha do Europy wotrje zasudził. Wón wupraji starosć, zo je móhl přez wopyt začisć nastać, zo je so system apartheid „respektabelny“ stal. Tutu praji: „My smy jara překwapjeni, zo nětko tak wupada, jako bychu Bothowe prócowanja byli wuspěšne, předstajeć Južnu Afriku jako by so polěpšila – to njetrjechi!“

Bothu běchu na jeho pučowanju přijeli jendželska premjer-ministerka Margaret Thatcher, zapadoněmski kancler Kohl a bamž Jan Pawoł II. ena

Praha: Wot něšto časa dostawa redakcija našeho časopisa powěsće, kotrež wudawa Ekumeniska rada cyrkwjow w ČSSR. Do njeje slušaja wšitke njekatolske cyrkwe Čěskosłowakskeje a ze wšech z nich so tež rozprawja.

Aprylska informacija wobsteji z 18 stron, a je telko materiala, zo njemóžemy wjele z toho wozjewić.

SERBSKE BOŽE SŁUŽBY

awgust 1984

5. 8. – 7. njedźela po Swjatej trojicy
Budyšin-Michalska: 9.00 hodž. kemše (Albert)
Budestecy: 14.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Albert)

12. 8. – 8. njedźela po Swjatej trojicy
Bart: 10.00 hodž. kemše (Malink)
Buceky: 10.00 hodž. kemše (G. Lazar)
Hrodzišćo: 8.30 hodž. kemše (Malink)

19. 8. – 9. njedźela po Swjatej trojicy
Budyšin: 10.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Feustel)
Huska: 10.00 hodž. kemše (Albert)
Poršicy: 8.30 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Feustel)

26. 8. – 10. njedźela po Swjatej trojicy
Hodžij: 10.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Wirth)
Klusk: 8.30 hodž. kemše (G. Lazar)
Njeswaćidlo: 8.30 hodž. kemše (Feustel)
Polpica: 10.00 hodž. kemše (G. Lazar)
Rakecy: 9.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (J. Lazar)

2. 9. – 11. njedźela po Swjatej trojicy
Budyšin-Michalska: 9.00 hodž. kemše (Albert)
Budestecy: 14.00 hodž. kemše (Albert)

Pomhaj Boh, časopis ewangelskich Serbow. Rjadowe Konwent serbskich ewangelskich duchownych. – Ludowe nakładnistwo Domowina Budyšin, Sukelska 27. Redaktor: Farar Cyril Pjeh, 8400 Riesa 11, Windmühlenstraße 17. tel. 7283. Ekspedycja: Farar G. Lazar, 8601 Buceky (Hochkirch), Kirchweg 3. – Lic. č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. – Čisć: Nowa Doba, čišćernja Domowina w Budyšinje (III-4-9-1427). – Wuchadza jónkroč za měsac. Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen, Sp. Bautzen 4962-30-110! – Index-Nummer 32921